

Bandera de les Caramelles de Sant Mateu de Bages

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Església de Sant Mateu. Demarcació de Sant Mateu de Bages
Alçada: 569

Coordenades:

Latitud: 41.79566
Longitud: 1.73471
UTM Est (X): 394876
UTM Nord (Y): 4627863

Classificació

Número de fitxa 08229 - 182
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Objecte
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1921
Estat de conservació Bo
Protecció Física
Observacions protecció: Local tancat
Accés Restringit
Ús actual: Ornamental
Titularitat Privada accessible
Titular: Bisbat de Vic

Fitxes associades:

[Església parroquial de Sant Mateu de Bages](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dt., 14/03/2017 - 01:00

Descripció

Bandera insígnia de les Caramelles de Sant Mateu de Bages, que es conserva a l'interior de l'església parroquial. Es tracta d'una bandera catalana que està decorada en un lateral amb una orla floral i les següents inscripcions: "Els homes de demà" i "S. Mateu de Bages. Any 1921".

Història

Les Caramelles s'han de posar en relació amb les festes del cicle de primavera, que suposaven un esclat d'alegria popular en forma de cants i balls. La Pasqua i el Roser de Maig eren les principals festes d'aquest cicle. Sembla que tant el cant de les caramelles com algun tipus de ball amb cascavells ja eren ben presents a la zona de Manresa al final del segle XVI. Segons un document de l'Arxiu de la Seu de Manresa, l'any 1594 uns manresans van cantar caramelles en diferents pobles de la vegueria. Anaven acompanyats de flauta, tamborino i cornamusa, i alguns dels joves "ballaven los cascavells" (VILAR et alii, 2003: 15-16). A començament del segle XX (1908) es disposa ja d'una fotografia de la colla del ball de Cascavells de Sant Mateu de Bages. Cal dir que al municipi de Sant Mateu de Bages era un dels llocs on tant les caramelles, anomenades popularment camilleres, com el ball de cascavells estava més arrelat. En un moment donat a aquesta tradició s'hi van afegir els grups de trabucaires o galejadors. Les músiques eren populars i les lletres les solien redactar autors anònims. L'escriptor Joan Planas en el seu llibre sobre la masia de les Planes fa una descripció de com era, segons el seu record, la festa de Pasqua i les Caramelles a les primeres dècades del segle XX (PLANAS, 1969: 74). El dissabte de Glòria a les deu es posaven repicar les campanes de l'església. Seguidament la quitxalla esclatava en un gran xivarri amb ferregots i llaunes. Havia arribat la Pasqua de Resurrecció que era, junt amb la festa major, la festivitat més senyalada del poble. Es celebrava amb diverses funcions religioses i actes profans, però l'acte estel·lar eren les caramelles, en aquesta zona anomenades popularment "camilleres", que tenien lloc entre dissabte i diumenge. Encapçalava la comitiva dels camillaires una dotzena de trabucaires, que anaven disparant els seus trets consecutivament. Després venien els camillaires, amb el cap de colla al davant que portava la bandera repenjada a l'espatlla, seguia el portador de la panera, adornada amb profusió de cintes i flors. Tot seguit venia una mula també engalanada que portava dues sàrries on s'anaven dipositant els ous regalats. La resta de la comitiva era formada pels músics, amb els seus instruments més aviat rudimentaris, cantaires i balladors. La colla feia un itinerari que passava les principals masies del pla de Sant Mateu: les Planes, la Sala, la Rabassola, la Rabassa... Les actuacions començaven amb una cantada dels camillaires. Després es feia el ball de cascavells. En les cases més fortes els propietaris convidaven a un refrigeri. En acabat, es feia el ball rodó en el qual els camillaires treien a ballar les dones de la casa al ritme de polca o vals. El punt final de les caramelles era a l'església parroquial. Després de celebrar un ofici solemne, davant la porta de l'església es ballava per darrera vegada el ball de cascavells. Finalment, es distribuïen entre els camillaires, asseguts a terra fent rotllana a l'era de cal Pla, els ous recollits per les cases i guardats a les portadores. Al nucli de Castelltallat també hi ha una antiga tradició de caramelles, que es solien cantar amb l'acompanyament d'un acordionista i incloïen també alguns balls, entre ells el ball de cascavells i el ball de bastons. L'esquema de les caramelles era semblant al descrit per la zona de Sant Mateu. Entre els anys 1956 i 1958 les cançons foren escrites per Pere Campàs, capellà de la parròquia de Castelltallat en aquests anys. Des del 1977 les caramelles es ballen conjuntament entre els nuclis de Sant Mateu i Castelltallat, i són mixtes. Després d'un període curt en què van deixar de fer-se, a partir de 1988 es van recuperar i s'han fet de manera ininterrompuda fins a l'actualitat.

Bibliografia

AA.DD (2017). Memòries Castelltallat. Història popular de la pagesia al municipi de Sant Mateu de Bages. L'Arada, SCCL, p. 26-27, 91, 92. PLANAS, Joan (1969). Les Planes de Sant Mateu. Barcelona, ed. Jover. VILAR, Ramon; CRIVILLÉ, Josep; LÓPEZ ARCOS, Pilar; HERNÁNDEZ, Antoni J. (2003). El ball de cascavells. Ajuntament de Súria; Centre d'Estudis del Bages. P. 84 bis, 157, 227, 232.

